

С.В. Власюк, магістрант 5 курсу
Науковий керівник: Крилова І.Г., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївського національного аграрного університету

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Розглядаючи особливості політики Європейського Союзу щодо розвитку сільських територій, необхідно відмітити важливість цього розвитку передусім за ініціативою самих селян, а також враховуючи місцеві ресурси. Пріоритетні фактори місцевої економіки, на яких засновано формування стратегій подальшого розвитку - це наявність природних ресурсів, матеріальних засобів виробництва (формування інфраструктури), фінансових ресурсів, людського потенціалу, суспільного капіталу. Взаємодія влади і селян, місця і значення урядових і неурядових організацій у формуванні інституціональної владної системи на селі, а також багатофункціональність розвитку сільської місцевості, в мовах сьогодення є загальною проблемою.

Особливістю підходу до вдосконалення організаційної структури органів місцевого самоврядування в Західній Європі є пристосування існуючої системи до мінливих пріоритетів, а не створення нової структури. Дослідженню факторів розвитку сільської території присвячені наукові праці багато вітчизняних вчених – економістів: Д. П. Богині, О. Г. Булавки, О. Бородіної, П. І. Гайдуцького, Й. С. Завадського, Т. І. Заславського, Д. Ф. Крисанова, Г. І. Купалової, І. І. Логоцького, І. І. Лукінова, М. Й. Маліка, М. Б. Махми, І. В. Прокопи, В. П. Рябоконя, П. Т. Саблука, М. Г. Саєнка, В. В. Юрчишина та інші дослідників.

Сільські території охоплюють близько 85 % всієї території Європи, на якій розташовано більше половини її мешканців. Сьогодні село це не тільки продукти харчування, відпочинок, оздоровлення, наближення мешканців міст до природи, збереження історичних і культурних традицій для представників всіх країн Європи, а й джерело величезних резервів.

Сільські території завжди характеризувалися неповторною культурою, соціальним і економічним ладом, різноманітністю ландшафтів, чудовими краєвидами. Сільське господарство за умов різних його розмірів виробництва, в усіх країнах Європи, є пріоритетним видом економічної активності місцевих мешканців, способом існування. Як і в Україні, так і в Європі сільські поселення останнім часом зазнають суттєвих змін, це і зменшення чисельності сільського населення, занепад сільського господарства шляхом модернізації у створенні більшої кількості відносно дешевшої продукції за рахунок змін у ландшафті, забруднення землі, води, повітря, втрата сільської сфери обслуговування і падіння рівня культури у зв'язку з прорахунками в розвитку індустрії відпочинку і туризму, швидкий розвиток міст, міграція населення в напрямку міст з потужним розвитком промисловості, поглинання містами сільської специфіки й культури.

На сільські території покладено виконання ряду функцій, які визначаються передусім в можливості формування малого підприємництва на селі (економічна функція), вирішення суспільних і соціальних проблем, можливість одержати додаткові економічні вигоди від туристичної діяльності і створення рекреаційних зон, необхідність забезпечення захисту довкілля, а також створення сприятливих умов для покращення демографічної ситуації на селі.

Важливого значення набуває офіційне і приховане безробіття; низький рівень освіти селян; забезпеченість робочими місцями в несільськогосподарській діяльності; недостатній рівень розвитку будь-якої інфраструктури; слабка активність населення і держави щодо формування середнього класу на селі.

З метою розвитку сільської місцевості України програмою передбачено фінансування з державного бюджету в розмірі 120750,5 млрд. грн. (на період 2008–2015 роки), тобто близько 15094 млрд. грн, щорічно.

Якщо ставити питання, для якої мети як основного пріоритету в складі розвитку сільської території спрямовується це фінансування – для аграрного розвитку чи для людського розвитку на селі, то відповідь буде на користь людського розвитку. І чим чіткіше в майбутньому формулюватиметься людський аспект у розвитку сільських територій, тим дієвішим буде механізм розвитку сільської території, в тому числі в його фінансовій частині. Законодавцям при формуванні бюджету вкрай важливо бачити кінцеву мету та пріоритет, на який спрямоване фінансування, тому чіткіше порівняно з прийнятими підходами формування й ранжування пріоритетів у процесі обґрунтування концепції розвитку сільської території є вагомим аргументом для збільшення фінансового забезпечення сільського розвитку. Чіткіше пріоритетність людського розвитку в складі системи розвитку сільських територій України сформульована в проекті «Концепції загальнодержавної програми сталого розвитку сільських територій до 2020 року».

Створення умов для сталого розвитку сільських територій, що передбачає диверсифікацію виробничої діяльності й підвищення конкурентоспроможності сільської економіки, підтримання екологічної рівноваги, поліпшення якості життя на селі на основі посилення життєздатності, самодостатності, активності сільських громад з максимально ефективним використанням місцевих ресурсів та приватної ініціативи. З усього комплексу багатоаспектних проблем виділити пріоритети в розвитку сільської території дає змогу порівняння методів розвитку сільської місцевості в різних країнах.

Відмінності в системі методів оцінки розвитку сільської території є результатом різних методологічних підходів до формування стратегії розвитку сільської території. Відповідно до теорії менеджменту стратегія ефективніша тоді, коли чіткіше сформульовані пріоритети розвитку, зроблене їх ранжування.

Законодавства України до законодавства ЄС полягає у зближенні із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави в рамках ЄС. Адаптація законодавства України передбачає реформування її правової системи та поступове приведення у відповідність з європейськими стандартами.

В розвинутих країнах державне фінансування не є єдиним або критично важливим. Держава виступає як один із учасників фінансування програм сільського розвитку поряд із такими джерелами фінансування, як приватні фонди, спонсори, приватні кошти сільських жителів тощо. На рівнях сільських громад фінансування програм їхнього розвитку може здійснюватися з альтернативних джерел навіть без участі фінансування від центральних органів влади.

Останнім часом така практика фінансування окремих програм розвитку сільських територій набуває поширення також і в Україні. Актуальним нині є наукове опрацювання даних процесів і вироблення відповідних рекомендацій для органів влади, що формують політику сільського розвитку.

В Україні становлення механізму розвитку сільської місцевості ринкового типу тісно зв'язаний з процесом загальних суспільно-політичних та економічних перетворень.

Економічна криза ускладнює можливості з регулювання і, передусім, звужує ресурсну й фінансову базу регулювання. Земельна та аграрна реформи залишаються незавершеними, досягнення їх кінцевої мети – невизначеним у часі й за очікуваними результатами. За таких умов складно досягти суттєвого прогресу в одному з аспектів суспільно-економічного життя країни, яким є розвиток сільської території. З урахуванням наведених обставин зростає значення методів та інструментів сільського розвитку. Вони, в свою чергу, залежать від чіткості у визначенні пріоритетів розвитку сільських територій. Поглибити розуміння пріоритетів у сільському розвитку дає змогу аналіз досвіду розвинутих країн.

Відомості про авторів:

ВЛАСЮК Світлана Вячеславівна, магістр групи Е5/3. Науковий керівник: Крилова Ірина Георгіївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємств Миколаївського національного аграрного університету.

Наукові інтереси: розглянуто і узагальнено досвід Євросоюзу та країн цього інтеграційного угруповання в забезпеченні сталого розвитку сільських територій, що є базисом сільськогосподарського виробництва.

тел. 0930797164

e-mail: sveta.vlasyuk.93@mail.ru